

Promemorian På väg – mot stärkt kvalitet och likvärdighet inom komvux för elever med svenska som andraspråk

Vetenskapsrådet har granskat utredningens förslag utifrån sitt uppdrag att ge stöd till grundläggande forskning av högsta vetenskapliga kvalitet inom samtliga vetenskapsområden samt de särskilda uppgifter som myndigheten har i sin roll som forskningsfinansiär och forskningspolitisk rådgivare.

Sammanfattning

Vetenskapsrådet instämmer i utredningens konstaterande att det finns en uppenbar avsaknad av forskning om svensk vuxenutbildning och särskilt sfi (svenska för invandrare) samt att detta leder till problem att ta ställning till olika förhållanden inom vuxenutbildning och som underlag för förändringar av detta. Vetenskapsrådet instämmer vidare i utredningens konstaterande av att det också finns påtagliga brister vad gäller statistiskt underlag om olika aspekter av vuxenutbildningen vilket försvårar eller till och med omöjliggör uppföljning och analys av vuxenutbildningarnas resultat i förhållande till nationella mål och av resursanvändning.

5.8 Förslag om Skolverkets stöd till huvudmän

Utredningen gör bedömningen att det finns stora behov av utvecklingsstöd i vuxenutbildningen när det gäller nyanlända och att behoven omfattar såväl huvudmän, rektorer, lärare, studie- och yrkesvägledare samt eventuellt annan personal. Vetenskapsrådet vill i det sammanhanget också framhålla att behoven även omfattar lärarutbildare vid landets lärarutbildningar.

5.11 Bedömning om kompetensutveckling hos lärare

Vetenskapsrådet instämmer i utredningens bedömning att den kompetensutveckling som lärare oavsett behörighet ska ta del av ska byggas på forskning och beprövad erfarenhet. Vetenskapsrådet menar att sådan kompetensutveckling bör vara grundad i forskningsresultat då utbildningen ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet i enlighet med skollagen.

Det är önskvärt att forskningen om, och med relevans för vuxenutbildning och sfi utvidgas, för att ge grund för behövlig kompetensutveckling. Detta inte minst mot bakgrund av en omfattande expansion av utbildning för vuxna nyanlända och statliga satsningar på yrkesutbildning för vuxna, men också mot bakgrund av olika utmaningar kopplade till utbildning och grundläggande demokratiska värden som samhället möter idag. Vetenskapsrådets Utbildningsvetenskapliga

kommitté har i sin Forskningsöversikt (VR 2019, s 18) konstaterat att svensk forskning om vuxenutbildning är mycket begränsad, trots att väldigt många elever genomgår sådan utbildning. Kommittén konstaterar vidare att yrkesutbildning och lärande i arbetslivet, som berör vuxna i yrkesutbildning på Komvux, också är underbeforskade områden. Vetenskapsrådet menar att ett stöd till uppbyggnad av forskningsområdet bör göras långsiktigt genom förstärkning av medelsramen till utbildningsvetenskaplig forskning, för fördelning till exempelvis forskarskolor, nätverksbidrag eller projektbidrag efter kvalitetsbedömning, vilket även framhållits Vetenskapsrådets yttrande (dnr 1.1.3-2018-6544) över förslagen i utredningen En andra och en annan chans — ett komvux i tiden (SOU 2018:71).

5.12 Bedömning om statistik och uppföljning

Vetenskapsrådet instämmer i utredningens bedömning att Skolverket och SCB för att utveckla den nationella statistiken när det gäller vuxenutbildningen och att kommuner (och eventuellt andra skolhuvudmän) bör få tydligare instruktioner om vad som ska rapporteras in. Vetenskapsrådet menar att det är viktigt att svensk utbildningsvetenskaplig forsknings behov av tillgång till tillgängliga och relevanta data beaktas vid utvecklingen av den nationella statistiken och i instruktioner om vilket underlag som ska rapporteras in från kommuner och andra skolhuvudmän. Forskarsamhället bör därför involveras i den processen. Tillgängliggörandet av sådan statistik för forskningsändamål bör också underlättas. Detta skulle sannolikt bidra till att mer utbildningsvetenskaplig forskning om svensk vuxenutbildning genomförs.

Utbildningsvetenskapliga kommittén konstaterar i sin Forskningsöversikt (VR 2019, s 13-14 och 25) att det generellt är svårt och dyrt att beställa registerdata från SCB, vilket innebär ett problem för utbildningsvetenskaplig forskning. Vidare konstateras av Utbildningsvetenskapliga kommittén att det finns svårigheter med att kombinera forskningsdata med viss typ av data från de kommunala och fristående huvudmännen. Det gäller både data som finns på skolnivå, till exempel matchning av lärare till de elever som undervisas samt data på kommunal nivå, till exempel typ av resursfördelningssystem. SCB är restriktiv med information om faktisk skolidentifiering, vilket försvårar matchning av skola med andra variabler som inte är tillgängliga i de nationella registren.

Yttrandet har beslutats av generaldirektören Sven Stafström i närvaro av rådsdirektören Ann Fust, chefsjuristen Anna Hörnlund, GD-sekreteraren Agneta Backman och koordinatör Dan Porsfelt, föredragande. I den slutliga handläggningen har huvudsekreteraren Jörgen Tholin och enhetschefen Jan Bolin deltagit.

Sven Stafström
Generaldirektör

Dan Porsfelt
Koordinator